

XXVIII. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

28. ožujka 2023.

sedmi (VII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

**„Rijetko kad tako osjećamo milinu materinskoga jezika
kao kad nam dopre do ušiju pod tuđim nebom.”**

(irski književnik i nobelovac George Bernard Shaw)

1. Zadatak ima dva dijela.

- **Podcrtaj riječi narodne pjesme koje dokazuju da je prema odrazu staroslavenskoga jata govor ikavsko-ekavski.**
- **Napiši na crte standardni oblik podcrtanih riječi.**

Već je ono Ive, dite mlado,
Na njemu se košuljica beli.
Nij ju prala majka i sestrice,
Već ju j' prala verna ljubica.

(Novi Vinodolski)

3	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima 2. – 5.

2. Koja je rečenica pravopisno točna s obzirom na pisanje pravopisnih znakova?

- a) Na satu Hrvatskoga jezika ponovili smo imenice, zamjenice, pridjeve i brojeve.
- b) Stara hrvatska poslovice kaže Jezik je zvono duše.
- c) Ne treba slušati ogovaranja 'zlih jezika'.
- d) Manifestacija Mjesec hrvatskoga jezika održava se od 21. veljače – 17. ožujka.

1	
---	--

4	
---	--

3. Kojim su pismima otisnute hrvatske inkunabule?

- a) latinicom i ćirilicom
- b) latinicom i glagoljicom
- c) glagoljicom i ćirilicom
- d) ćirilicom, glagoljicom i latinicom

1	
---	--

4. Koje se pismo naziva *gajicom*?

- a) hrvatska latinica
- b) obla glagoljica
- c) uglata glagoljica
- d) hrvatska ćirilica

1	
---	--

5. Na čiji je prijedlog Hrvatski sabor 1847. godine donio zaključak o uvođenju hrvatskoga jezika kao službenoga jezika u javnoj uporabi?

- a) grofa Janka Draškovića
- b) Ivana Kukuljevića Sakcinskog
- c) bana Josipa Jelačića
- d) bana Ivana Mažuranića

1	
---	--

6. Označi brojevima 1. – 3. redoslijed događaja tijekom ilirskoga pokreta tako da brojem 1. označiš događaj koji se odvio prvi.

___ osnovane su prve ilirske čitaonice

___ utemeljena je Matica ilirska, jedna od najstarijih hrvatskih kulturnih ustanova

___ tjedni prilog Gajevih novina dobio je naziv *Danica ilirska*

1	
---	--

4	
---	--

7. Napiši na crte vlastita imena iz rečenica poštujući pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova.

a) Želeći objediniti različita nastojanja u borbi protiv klimatskih promjena, europska komisija osmislila je program nazvan europski pakt.

2	
---	--

b) Na poticaj dnevnika večernji list i potpisivanjem dokumenta pod nazivom rezolucija zemlja u našoj je zemlji pokrenut projekt s ciljem očuvanja cijeloga planeta.

2	
---	--

c) Hodnici dviju splitskih škola – osnovne škole bol te ekonomske i upravne škole – ukrašeni su zidnim slikama s ekološkim porukama.

2	
---	--

8. Preoblikuj rečenicu u upravni govor i napiši je pazeći na gramatičku i pravopisnu točnost.

Prijatelj me pita hoću li s njime obići hrvatske nacionalne parkove.

3	
---	--

9. Napiši rečenicu pisanim slovima poštujući pravila:

- o pisanju velikoga i maloga početnog slova
- o pisanju pravopisnih znakova.

ČEKALI SMO 20 25 MINUTA I PREŠLI GRANICU KOD MJESTA KOJE SE ZOVE LIČKO PETROVO SELO TE SE NAŠLI U LIČKO SENJSKOJ ŽUPANIJI.

3	
---	--

12	
----	--

10. Napiši točno riječi iz teksta koje nisu pravopisno točne s obzirom na pisanje č/ć, dž/đ, ije/je.

Gledajući promidžbeni film o prirodnim obilježjima Gorskoga kotara, doznat ćete i zanimljivosti o risu koji tamo obitava. Kad ris prolazi dubokim sniježnim pokrivačem, on raširi prste i izvuče pande kako bi težinu tijela raspodjelio na veću površinu i spriječio dublje upadanje šapa u snijeg.

_____, _____,
_____, _____

4	
---	--

11. Dopuni rečenicu množinom imenica u zagradama. Pazi na gramatičku točnost rečenice.

Kao što se ljudi razlikuju po otiscima prstiju, tako se (ris) _____

razlikuju po rasporedu pjega na krznu, a čuperci dlaka na (uho) _____

služe im kao dodatno osjetilo.

2	
---	--

**12. Ispravi netočno napisane riječi u rečenicama.
Pazi! U svakoj rečenici jedna riječ nije jezično točna.**

a) Bajka o Crvenkapici bila je najdraža baki i njezinoj unuki Vlatki.

b) Uživjevši se u priču, unuka bi govorila: „Lovcu, požuri i spasi unučicu i bakicu!”

c) Unuku Dariju baka je rađe čitala zagonetke i pitalice.

d) Razgovarala je s unucima o svrhi mudrih misli u poslovice ili u pouci basne.

4	
---	--

10	
----	--

13. Dopuni tekst zbirnim imenicama izvedenim od imenica u zagradama.

Znate li:

- da su rode poznate po svojoj brizi za (mladunac) _____
- da će za gradnju gnijezda rode iskoristiti i (busen) _____
- trave i (šiba) _____
- da je nekim rodama tijelo prekriveno crnim (pero) _____?

4	
---	--

14. Dopuni rečenice odgovarajućim oblicima riječi u zagradama.

a) Gorski kotar pruža utočiste (tri vrste) _____
_____ velikih zvijeri.

b) Za praćenje kretanja životinja u prirodi znanstvenici se služe

(dvije metode) _____.

2	
---	--

15. Odredi padež označenim riječima u tekstu tako da iznad njih napišeš padežnu kraticu (N, G, D, A, V, L, I).

Vuku su **najčešći** plijen bolesne i ozlijeđene životinje. Stručnjaci tvrde da **takvim** odabirom plijena vuk može zaustaviti širenje zaraznih bolesti, npr. **svinjske** kuge, pa **vuka**, govoreći o **njemu**, često nazivaju *liječnikom divljine*.

6	
---	--

16. Ispiši uzajamnopovratni glagol iz rečenice.

Čudim se što se ne sjećaš dvorišta gdje smo se rado igrali *skrivača*.

1	
---	--

13	
----	--

17. Napiši u infinitivu vidske parnjake glagola iz teksta.

Krajem devetnaestoga stoljeća ris je zbog pretjeranoga lova iščeznuo iz Hrvatske. Vratio se sedamdesetih godina prošloga stoljeća zbog naseljavanja šest jedinka dovezenih iz Slovačke i Rumunjske.

_____ , _____

2

18. Zadatak ima dva dijela.

I.) Ispiši u tablicu glagolske oblike iz teksta, imenuj ih i odredi im lice i broj.

Budete li zimovali na planini, doživjet ćete možda i *vučje vrijeme*. Tako zovu mećavu jer pod okriljem vijavice vuk kreće u lov bez straha od ljudi.

glagolski oblik	ime glagolskoga oblika, lice, broj

4

II.) Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Što se izriče glagolskim oblicima u drugoj rečenici teksta?

- a) sadašnjost
- b) svevremenost
- c) prošlost
- d) budućnost

1

19. Napiši rečenicu tako da prezent glagola zamijeniš pluskvamperfektom i imperfektom.

Kad dođe vrijeme za putovanje u Afriku, rode se okupljaju u velika jata.

2

9

20. Dopuni rečenice glagolskim načinom glagola u zagrada tako da bude izraženo zadano značenje. Pazi na gramatičku točnost rečenica.

a) zahtjev

Svatko od nas (čuvati) _____ prirodnu baštinu!

b) molba

Prijatelji, svojim ponašanjem (štititi) _____ bioraznolikost!

c) pogodba

U suglasju s prirodom naš život (biti) _____ ljepši.

3	
---	--

21. Preoblikuj imeničke attribute u pridjevne i napiši ih na crte.

Smeđi medvjed, najveća zvijer Europe, većinom se hrani plodovima iz šume, zato su neke vrste bilja po njemu dobile ime, npr. medvjedi luk.

_____, _____,

3	
---	--

22. Ispiši apozicije iz teksta.

Bogoslav Šulek, prirodoslovac i jezikoslovac, za mnoge je *otac hrvatskoga znanstvenog nazivlja*. Krajem devetnaestoga stoljeća zabilježio je i brojne lokalne nazive za biljke, npr. naziv *medvedovina*.

_____, _____,

3	
---	--

9	
---	--

23. Napiši rečenicu tako da neizravni objekt bude izrečen naglašenim oblikom osobne zamjenice.

Želio sam da ga izaberu i glasao sam za nj.

1	
---	--

24. Zadatak ima dva dijela.

- Ispiši priložne oznake.
- Napiši pitanja na koja odgovaraju ispisane priložne oznake. Pazi na pravopisnu točnost pitanja.

U vedrim noćima moj pogled rado odluta kroz prozor prema zvjezdanome nebu.

priložna oznaka

pitanje

4	
---	--

25. Podcrtaj onu od ponuđenih priložnih oznaka koja u rečenici nije jezično točna.

a) Idem **k novim prijateljima / kod novih prijatelja / novim prijateljima** u Novi Vinodolski.

b) Upoznali smo se **kroz rad na projektu / radom na projektu / tijekom rada na projektu** o obilježjima vinodolskoga govora.

2	
---	--

7	
---	--

26. Ispiši riječ iz rečenice koja nije dvosložna.

Danas čovjek mijenja svijet brže nego ikad.

1	
---	--

27. Zadatak ima dva dijela.

- Ispiši iz rečenice sve riječi s glasovnom promjenom.
- Navedi glasovnu promjenu u svakoj ispisanoj riječi.

Samo nekoliko mačaka može se smjestiti u udruzi koja brine za životinje bez doma.

riječ s glasovnom promjenom

glasovna promjena

3	
---	--

28. Ispiši riječi iz rečenice u kojima je provedena jotacija.

Kad je risu život ugrožen, on se ne uvuče u brlog, nego se glasa prijeteci i frkće želeći otjerati napadača, stoga za nekoga tko je vrlo bijesan znaju reći da je *ljut kao ris*.

_____, _____

2	
---	--

29. Razvrstaj u tablicu nenaglasnice iz rečenice.

Milinu materinskoga jezika osjetit ćeš najjače kad ga čuješ u tuđini, daleko od doma.

prednaglasnice	zanaglasnice

2	
---	--

8	
---	--

30. Označi naglasak podebljanim riječima u rečenici.

Najbliži srodnici medvjeda su **vuk**, lisica i **pas**.

2	
---	--

31. Podcrtaj u svakoj rečenici suvišnu riječ / suvišni izraz tako da izbjegneš gomilanje riječi istoga ili sličnoga značenja.

Pazi da rečenica bez te riječi / toga izraza bude gramatički točna i smisljena.

a) U siječnju ove godine održana je 18. po redu *Noć muzeja*.

b) Često puta u *Noći muzeja* posjetim muzej u kojemu još nisam bila.

c) Posjećujući muzeje, uvijek otkrijem čitav niz zanimljivosti.

3	
---	--

32. Napiši upitnu rečenicu služeći se zadanom vrstom riječi. Pitanje oblikuj tako da odgovor bude sadržan u zadanoj izjavnoj rečenici.

Obnova potresom oštećena Muzeja za umjetnost i obrt završit će 2030. godine.

a) zamjenica

b) čestica

c) prilog

3	
---	--

8	
---	--

Riješi zadatke 33. – 36. služeći se podacima iz teksta i tablice.

Suživot s velikim zvijerima

Znate li da su u Gorskom kotaru svoj dom pronašle sve tri velike zvijeri koje žive u Europi?

Smeđi medvjed, sivi vuk i euroazijski ris!

Rijetko gdje u Europi te tri zvijeri zajedno obitavaju.

Zahvaljujući svojim raznolikim šumama i stjenovitim vrhovima, travnjacima, špiljama, bistrim potocima i gorskim rijekama, Gorski kotar od davnina pruža utočište velikim zvijerima.

Ako vas zanima priča o suživotu Gorana i triju zaštićenih vrsta zvijeri, razveselit će vas što je u goranskome mjestu

Radno vrijeme Centra za posjetitelje <i>Velike zvijeri</i>		
datum	dan	sat
1. 1. – 31. 3. 15. 10. – 31. 12.	utorak – nedjelja	10 – 14
1. 4. – 30. 6. 1. 9. – 14. 10.	utorak – nedjelja	10 – 16
1. 7. – 31. 8.	ponedjeljak – nedjelja	10 – 18

**Zadnji ulazak u Centar moguć je najkasnije
pola sata prije zatvaranja.**

Stara Sušica otvoren Centar za posjetitelje *Velike zvijeri*. U Centru, koji će u srpnju 2023. godine obilježiti drugu obljetnicu rada, možete i učiti i dobro se zabaviti, ali i osvijestiti koliko je važno čuvati prirodnu baštinu.

Posjet Centru ne znači da ćete zvijeri uspjeti vidjeti uživo, no bioraznolikost njihovih prirodnih staništa zorno će vam predložiti moderne 3D tehnike, fotografije, kratki videozapisi i tekstovi. Ti su podaci dostupni zahvaljujući fotozamkama* i GPS ogrlicama**. Izbor izložaka, tj. postav Centra omogućuje posjetiteljima

da otkrivaju način života velikih zvijeri tijekom cijele godine jer je svaki dio postava zamišljen kao jedno godišnje doba.

Centar nudi i zanimljive odgojno-obrazovne sadržaje, npr. radionice za djecu (pripovijedanje priča, igre u šumi), vođene šetnje (promatranje tragova velikih zvijeri u njihovom staništu).

U prodavaonici suvenira naći ćete izvorne predmete tematski povezane s velikim zvijerima i dvije zanimljive knjige: *Mala slikovnica o velikim zvijerima* za one najmlađe i *Goranski bestijarij****, istinite zgode i nezgode ljudi i velikih zvijeri u Gorskom kotaru.

(prema: <https://centar-velikezvijeri.eu/gorski-kotar-staniste-velikih-zvijeri>;
<https://www.turistickeprije.hr/centar-za-posjetitelje-velike-zvijeri-upoznajte-risa-vuka-i-medvjeda/>)

***fotozamka** – fotoaparat postavljen u prirodi koji životinja aktivira svojim kretanjem

****GPS ogrlica** – uređaj koji satelitskom komunikacijom određuje mjesto na kojemu se životinja nalazi

*****bestijarij** – zbirka tekstova u prozi ili stihovima o pravim ili fantastičnim životinjama

Odgovori kratko u zadatcima 33. i 34.

33. Kojim se metodama praćenja velikih zvijeri prikupljaju podatci o njihovim prirodnim staništima?

1. _____

2. _____

2	
---	--

34. U koliko ćeš sati najkasnije moći ući u Centar ako ga odlučiš posjetiti u prvome tjednu travnja?

1	
---	--

3	
---	--

35. Navedi, svojim riječima ili citiranjem, podatak kojim se može opravdati izbor Gorskoga kotara kao mjesta djelovanja Centra za posjetitelje *Velike zvijeri*?

1	
---	--

36. Zaokruži slova ispred dviju, prema podacima iz teksta, točnih tvrdnja.

- a) Centar u Staroj Sušici otvoren je u srpnju 2022. godine.
- b) Centar se može posjetiti svakoga dana tijekom cijele godine.
- c) Aktivnosti i suveniri u Centru prikladni su za različite uzraste.
- d) Postav Centra, tj. izbor izložaka objedinjuje različite medije.

2	
---	--

3	
---	--